

Akutní stavy, způsobené zneužíváním psychoaktivních látek u dětí a dorostu

Pavel Kabíček

Pediatrická klinika IPVZ a 1.LF UK

Thomayerova nemocnice Praha - Krč

Přehled klinických údajů u hlavních skupin psychoaktivních látek.

- Psychostimulancia: pervitin, amfetamin, crack, extáze, kokain
- Opiáty – heroin, morfin, kodein, Subutex
- Kanabinoidy: marihuana, hašiš
- Halucinogeny: LSD, lysohlávka (psilocybin)
- Těkavé látky
- GHB

Psychostimulancia – pervitin, amfetamin, crack, extáze, kokain

- Klinika intoxikace: febrilie, tachykardie, hypertenze, mělké dýchání, event.edém plic.

Mydriáza, sucho v ústech, pocení, mrazení, polyurie, zvracení.

- Hematurie až akutní selhání ledvin, rabdomyolýza.
- Křeče, koma s bradykardií, pokles TK, apnoe.

Amfetaminy – extáze, pervitin.

- CNS - neklid, třes, strach, mydriáza, intracerebrální krvácení, mozkové trombózy
- Jaterní toxicita – nekróza, hepatitis, steatóza
- Srdce a cévy – arytmie, hypertenze, ischemie myokardu, kardiomyopatie
- Ionty (hyponatrémie) – z důvodu pocení, velkého příjmu tekutin, SIADH – křeče

Kokain

- CNS jako amfetaminy + delirium, cévní příhody u mladých lidí (cerebrální vasokonstrikce, cévní malformace)
- Srdce a cévy – bolest na hrudi, arytmie, infarkt myokardu
- Respirační systém – status astmaticus, hemoptýza, plicní edém
- Ledviny – akutní selhání

Psychostimulancia

- Toxická hladina – pervitin 200-600 ug/kg

Lze stanovit v moči do 4-5 dnů

- Terapie

1.Stabilizovaná poloha, event.oxygenoterapie,

2.Nedoporučuje se výplach žaludku.

3.Diazepam (i.v. nebo per rectum) při křečích

0,04-0,2 mg/kg/dávku i opakovaně, v primární péči nepřekročit 0,6 mg/kg/8 hod, fyzikální chlazení

Opiáty – heroin, morfin, kodein, buprenorfin-Subutex

- Klinika intoxikace:mióza, útlum dýchání, koma
Bolesti hlavy, svědění kůže a nosní sliznice, rash.
Hypotermie, zvracení, obstipace, útlum dýchání,
apnoe.

Bradykardie, dysrytmie, hypotenze, šok, oligurie.

Syndrom nepřiměřené sekrece ADH (SIADH).

Křeče, zvýšení nitrolebního tlaku, při hypoxii
mydriáza !!

Opiáty

- Laboratoř při intoxikaci: SIADH: hyponatrémie, hypoosmolalita, oligurie až anurie. Elevace amyláz, hyperglykémie.
- Psychický stav při intoxikaci: euforie, apatie, neschopnost se soustředit, nespavost, nárůst agresivity, odtržení od reality

Opiáty

- Terapie:

- 1.sledovat dýchání, event. oxygenoterapie.

Hospitalizace při poruše dýchání či vědomí.

- 2.po p.o. požití výplach žaludku,carbo adsorbens

- 3.při poruše dýchání Naloxon (Intrenon)

0,01 mg/kg/dávku, u větších dětí a dospívajících 0,4-2 mg/dávku do celkové dávky 10 mg/24 hod.

i.v.,i.m. nebo s.c.

Opiáty

- Terapie:
  4. Léčba šoku, při křečích diazepam.
  5. Restrikce parenterálně podávaných tekutin, přesná bilance tekutin.
  6. Eliminační metody – účinná je pouze hemodialýza, antidotum má vždy přednost.

Opiáty

- Abstinenční příznaky: mydriáza, tachykardie, hypertenze, husí kůže, mrazení, svalové záškuby, bolesti ve svalech, křeče, zvracení, křeče v břiše, průjmy, flu – like syndrom, zívání
- Terapie: skupina smíšených agonistů –antagonistů opiátových receptorů – Subutex, Temgesic (buprenorphin), Nubain (nalbuphin hydrochlorid)

Alkohol

- Klinika intoxikace:

Stadium euforie – dospělý do 1 děti do 0,5 promile

Stadium hypnotické – ztráta sebekontroly, ataxie, poruchy vidění – dosp. 1-2 děti 0,5-1promile

Stadium narkotické – těžká porucha koordinace, tachykardie, mióza, vasodilatace, počínající dechové a oběhové poruchy dosp.2-3,děti 1-2 p.

Stadium asfyktické- těžká porucha vědomí, areflexie, hypotermie, smrt zástavou dechu.Dosp.nad 3 ,dítě nad 2 promile.

Alkohol

- Laboratoř: hypoglykémie, osmolární gap, iontová dysbalance, acidóza
- Toxická hladina: u dětí a dospívajících již od 1 promile.
- Letální dávka: u dítěte $3 \text{ g/kg} = 4 \text{ ml}$ čistého alkoholu/kg

Alkohol

- Terapie:

1. stabilizovaná poloha, teplo, cave aspirace. Dle možnosti i.v. vstup a podat infuzi solných roztoků (1/1 Ringer). Kontrola dýchání. Hospitalizace již od 3.stadia
2. infúze s glukosou a ionty, kontrola ionogramu a acidobazické rovnováhy
3. porucha dýchání – naloxon(Intrenon)
0,01 mg/kg/dávku, u větších dětí a dospívajících 0,4-2 mg/dávku do celkové dávky 10 mg/24 hod.
i.v.,i.m. nebo s.c

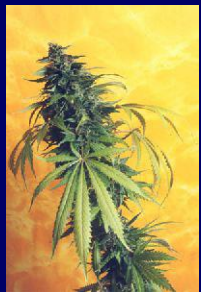
Kanabinoidy – marihuana, hašiš

- Klinika intoxikace: excitace, ztráta sebekontroly, halucinace, stupor, koma.

Mydriáza bez fotoreakce, tachykardie, dysrytmie, febrilie, studené končetiny, třes.

Zpočátku hyperreflexie, později snížené reflexy, křeče, koma, apnoe

- Laboratoř: hyperglykémie

Kanabinoidy

- Psychický stav při intoxikaci: pocit blaženosti, euforie, zpomalení času, střídání nálad (euforie a strach), záchvaty zuřivosti, deprese, paranoidní bludy a halucinace.
- Toxická dávka 0,5 – 3 g, v moči lze stanovit 3 týdny po poslední dávce. Z GIT se vstřebává 6% THC, inhalačně 20% THC.
- Letální dávka při p.o. užití 2-8 g/kg

Kanabinoidy

- Přidružená orgánová toxicita: zvýraznění neurovegetativní lability, kolapsové stavy.
- Terapie:
  1. symptomatická, Diazepam při křečích, kontrola dýchání a oběhu. Hospitalizace při poruše oběhové a ventilační
  2. riziko inkompatibility s mnoha léky: barbituráty, fenothiasiny, Rauwolfie

Halucinogeny – LSD, psilocybin

- Klinika intoxikace:

LSD – tachykardie, dysrytmie, zvýšení TK, pocení, mydriáza, slinění, analgésie, zvýšené reflexy, křeče, koma.

Lysohlávka – polyurie, mravenčení, bradykardie, hypotenze

Halucinogeny

- Psychický stav při intoxikaci: poruchy vnímání a emotivity, euforie či deprese, desorientace, nespavost, suicidální sklony.
- Toxická dávka: lysohlávka cca 5-15 plodniček vyvolá halucinace, účinek se projeví za 30 min. až za 3 hodiny po požití, trvá 1-4 hod.

Halucinogeny

- Terapie:
  1. Výplach žaludku + Carbo adsorbens, zvýšený dozor (výrazné suicidální sklony), uklidnění pacienta („umluvit ho“)
  2. Diazepam
  3. Stabilizace oběhu a ventilace
  4. Sledování, často fixace pacienta

Těžké látky – toluen, xylen

- Klinika intoxikace: lokální dráždění, po vstřebání bolesti hlavy, závratě, svalová slabost, tachykardie, porucha vědomí.

U těžkých otrav: hypotenze, dyspnoe, svalové fascikulace, porucha vědomí, edém plic, dysrytmie. Zvýšené riziko udušení – polyetylénový pytlík, pod přikrývkou.

Těkavé látky

- Psychický stav při intoxikaci: polospánek, barevné sny, neklid, agresivita, úzkost.
- Laboratoř: metabolická acidóza, kys.metylhippurová v moči, event. zvýšení aminotransferáz
- Toxická dávka: xylen 1-2 ml/kg, letální dávka: xylen 2-5 g/kg.
- Přidružená orgánová toxicita: hepatopatie, encefalopatie.

Těkavé látky

- Terapie
  1. Symptomatická – zajištění oběhu a ventilace
  2. Antiarytmika (mesokain). Mesokain 1% v dávce 1 mg/kg, případně dle potřeby pokračovat v infuzi 10 – 50 ug/kg/min – nutno monitorovat EKG, vhodné jen při hospitalizaci.

GHB (Gamma-hydroxybutyrát)

- Použití per os – rychle se vstřebává
- Krátký poločas – 30 min – euforie
- Primárně je eliminován plícemi
- Běžně je zneužíván v kombinaci s alkoholem nebo s extází
- Vysazení přináší abstinenční příznaky (delirium, psychóza)

GHB (Gamma – hydroxybutyrát)

- Zvracení, hypotermie až 32 st., bradykardie, hypotenze
- Respirační acidóza, útlum dýchání, agresivita při pokusu o intubaci
- Hypoxie, koma, smrt.
- Smrtelná dávka: 4 g per os

GHB (Gamma – hydroxybutyrát)

- Terapie – podpůrná a symptomatická

Běžná je kombinace s alkoholem nebo s amfetaminy

Prevence aspirace !

Při bradykardii – atropin nebo přímá stimulace pacienta

Rutinní laboratoře GHB nestanovují, lze stanovit v krvi, moči a ve vlasech.

Obecné zásady

- U většiny intoxikací může dojít k poruše vědomí a dechového centra.
- Je nutná stabilizovaná poloha, pokud možno zajistit vstup do žilního řečiště
- Sledování ventilace, dle potřeby oxygenoterapie
- Sledování tepové frekvence a TK

Obecné zásady

- Transport : vždy zajištěný lékařem, možnost oxygenoterapie, event. umělé ventilace
- Vždy pátrat po toxikomanii: vpichy, jizvy, trombózy, porucha výživy, stav chrupu.
- Toxikologické vyšetření, konzultace s toxikologickým informačním střediskem.

Obecné zásady

- Hospitalizace je nutná:
pokud bylo podáno antidotum !
klinické příznaky poruchy vědomí,
ventilace, oběhu.
- Podávání i.v. tekutin ve formě
izotonických solných roztoků, do
stanovení dg. raději restrikce tekutin
oproti vypočítaným potřebám

Ošetřovatelské zásady

1. Vhodná přítomnost více než 1 ošetřující osoby
2. Klidné jednání, pozor na prudké pohyby
3. Riziko přenosu infekčních chorob (hepatitis, HIV, TBC, scabies, pediculosis) – ošetřovat pouze v rukavicích
4. Bezpečné prostředí (zavřená okna, nikde možnost suicidální příležitosti, pozor na přítomnost léků a ostrých předmětů v ordinaci)

Běžné toxidromy u drogových intoxikací

- Adrenergní
- Sedativně/hypnotický účinek
- Narkotický
- Halucinogenní
- Epileptogenní

Běžné toxidromy u drogových intoxikací

I.

Toxidrom	Klinika	droga/toxin
Adrenergní	tachykardie	amfetaminy
	mydriáza	kokain
	pocení	fencyklidin
	neklid	pseudoefedrin
	suché sliznice	

Běžné toxidromy u drogových intoxikací II.

Toxidrom	Klinika	Droga/toxin
Sedativně/ hypnotický	stupor/koma	opiáty
	zmatenost	benzodiazepiny
	smazaná řeč	alkohol
	apnoe	barbituráty

Běžné toxidromy u drogových intoxikací III.

Toxidrom	Klinika	Droga/toxin
Narkotický	alterovaný mentální stav pomalé povrchní dýchání mióza bradykardie hypotenze hypotermie obleněná peristaltika GIT	opiáty metadon

Běžné toxidromy u drogových intoxikací IV.

Toxidrom	Klinika	Droga/toxin
Halucinogenní	halucinace	amfetaminy
	psychóza	kanabinoidy
	panika	kokain
	horečka	LSD
	mydriáza	fencyklidin*

(*mívá miózu)

Běžné toxidromy u drogových intoxikací

V.

Toxidrom	Klinika	Droga/toxin
Epileptogenní	febrilie	kokain
	hyperreflexie	fencyklidin
	třes	
	křeče	

Diagnostické obtíže při intoxikaci drogami

- Kombinace návykových látek
- Infekce
- Jiné chronické onemocnění
- Chronické orgánové postižení

Akutní stavy, způsobené zneužíváním psychoaktivních látek u dětí a dorostu.

Kabíček P., Černá O., Hellerová P.,
Hamanová J., Popov P.

- Internetové stránky ČLS JEP

www.cls.cz/dp/index.html

- Publikace a CD ROM 2002

Standardy léčebných postupů (Dashöfer
Verlag Praha) PED/9 str.1-13

PCP - phencyclidin

- Má variabilní účinky anticholinergní, stimulační, dopaminergní, opiátové
- Často je kombinován s alkoholem, marihuanou, LSD
- Je zneužíván kouřením, šňupáním, per os, i.v.

PCP - phencyclidin

- Měnlivá nálada, agitovanost, vertikální nystagmus, mióza
- Tachykardie, hypertenze, pocení, hypersalivace
- Svalová ztuhlost, bronchospasmus, retence moče
- Křeče, apnoe, srdeční selhání

PCP - phencyclidin

- Léčba – symptomatická

Po perorálním užití výplach žaludku

U neklidných pacientů a při křečích Diazepam

U závažné hypertenze – terapie nitroprusidem
nebo labetalolem (beta blokátory nejsou
vhodné)

- Toxikologické vyš.: krev a moč

Využití standartu

- Seznámení s problematikou návykových látek
- Internetové stránky ČLS JEP
www.cls.cz/dp/index.html
- Publikace a CD ROM v průběhu r.2002

Standardy léčebných postupů (Dashofer
Praha) PED 9 str.1-13

Závěr:

- Abusus návykových látek je součástí syndromu rizikového chování v dospívání

Faktory, jejichž souhra vede často k zneužívání drog nebo k závislosti

- Osobnostní struktura
- Prostředí a tolerantní postoje společnosti
- Droga a její dostupnost
- Biochemické zvláštnosti organismu a genetická predisposice
- Životní styl

Epidemiologická data

I.v. uživatelé se podílejí na výskytu hepatitid:

Typ A	8%
Typ B	24%
Typ C	64%

U drogově závislých v r.1999	100 případů TBC
------------------------------	--------------------

Psychostimulancia

- Psychický stav při intoxikaci: nespavost, snížení chuti k jídlu, agitovanost, úzkost, psychotické stavy.

- Přidružené projevy orgánové toxicity:

Extáze – hepatopatie s cholestatickou složkou

Inhalace kokainu – zvýšení bronchiální hyperreakivity až astmatický záchvat

Kokain – akutní nekróza myokardu s klinikou infarktu myokardu.

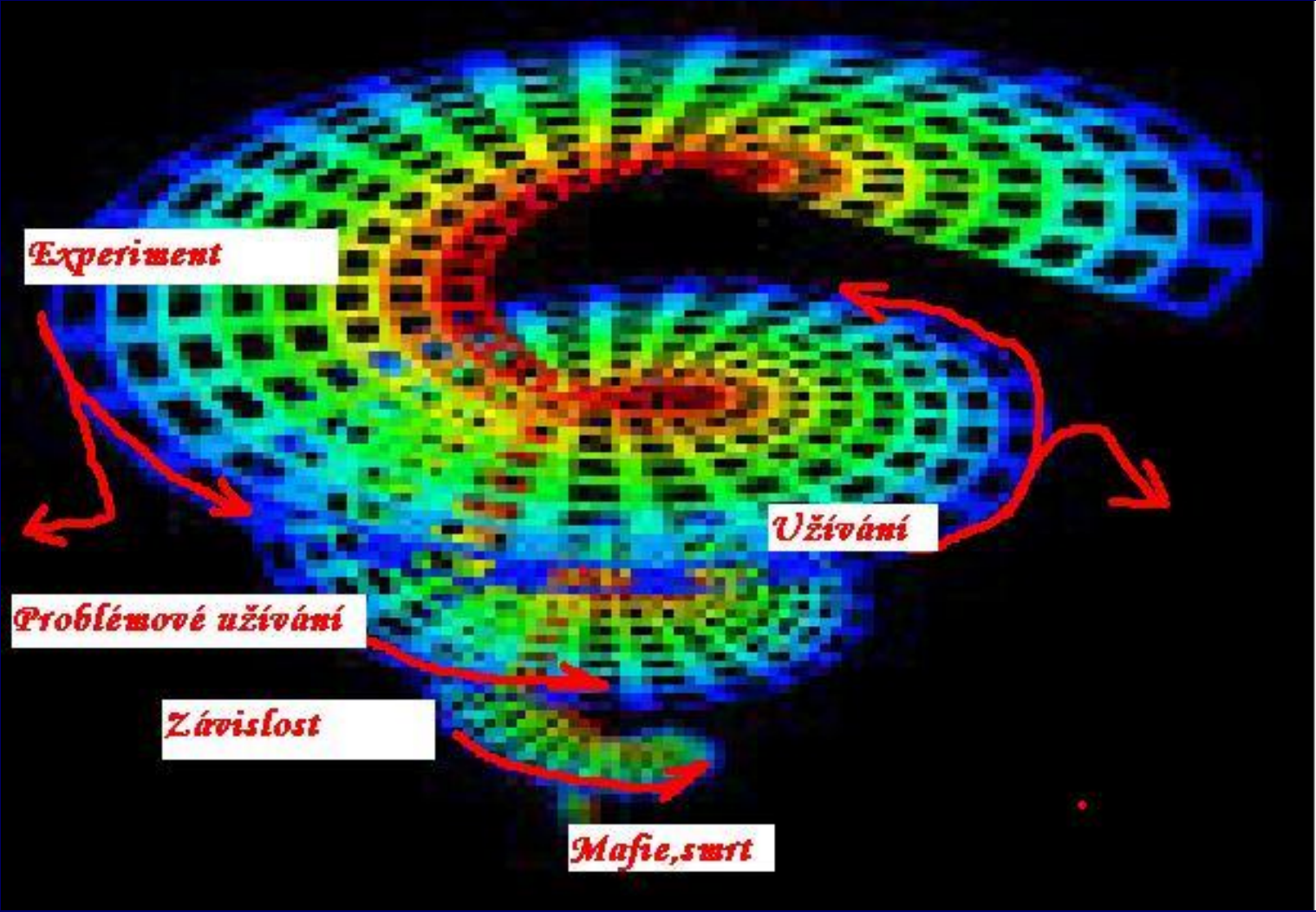
Prevence zneužívání návykových látek

- Primární: oslovovat především životní styl
- U jedinců s rizikovými faktory: posilovat ochranné faktory, u problémových uživatelů využívat možnosti krátké intervence a event. předání do odborné péče, stejně tak u uživatelů a závislých.

Kritéria příjmu intoxikovaného pacienta na JIP

- Respirační deprese $p\text{CO}_2$ nad 45 torrů nebo těžká hypoxie
- Nutnost intubace a mechanické ventilace
- Plicní edém
- Srdeční arytmie
- Hemodynamická nestabilita, systolický tlak pod 80 torrů
- Hypertenzní krize
- Absence odpovědi na oslovení
- GCS pod 12
- Křeče
- Závažná metabolická acidóza
- Hypo nebo hypertermie
- Nutnost chirurgického zákroku

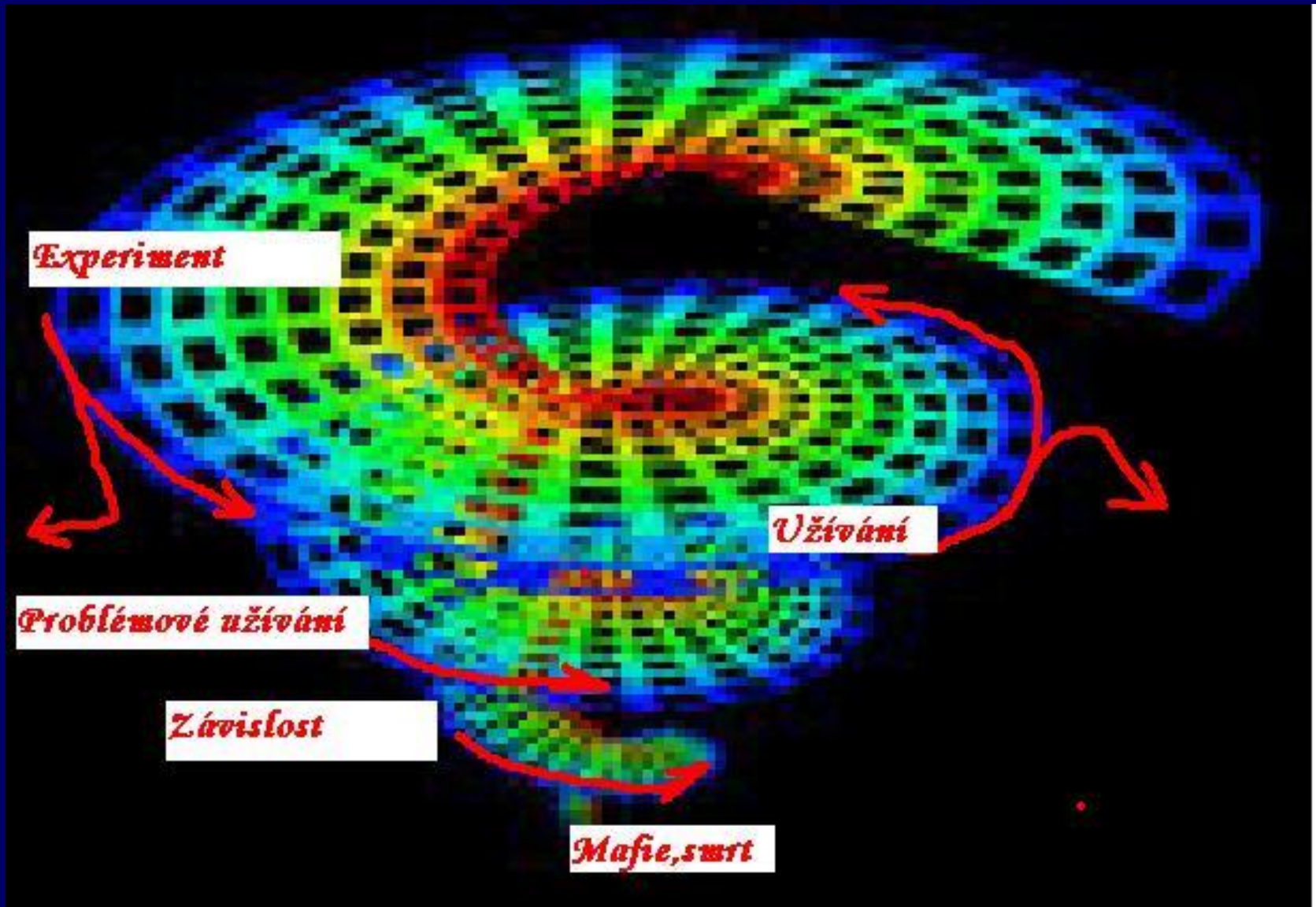

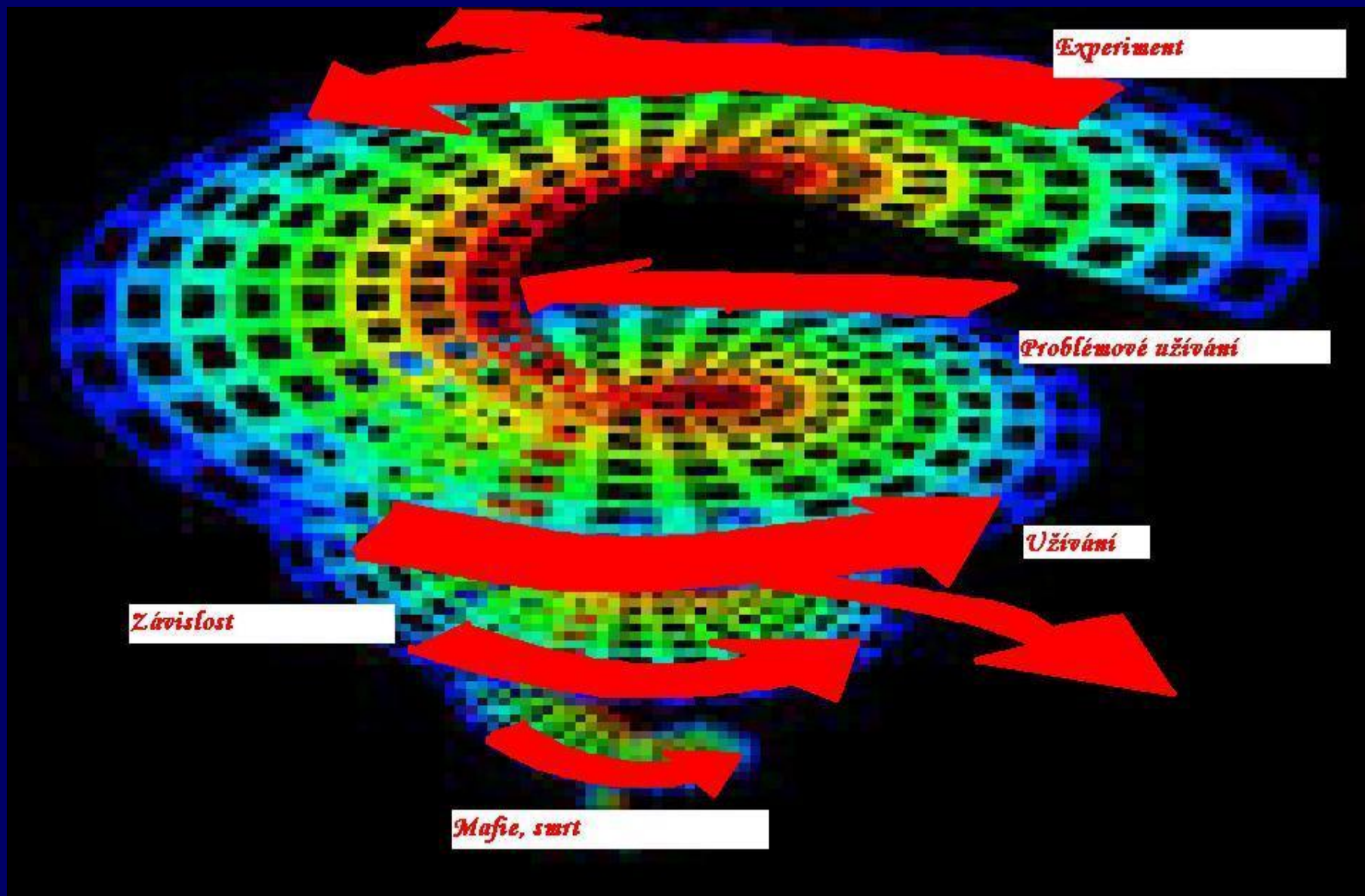
Opiáty

- Toxická hladina – nad 100 ng/ml – morfin
- Letální dávka: variabilní až 1400 ng/ml
- Detekce v moči až 3 dny po poslední dávce.
- Přidružené projevy orgánové toxicity:
inhalace heroínu bronchiální hyperreaktivita
až astmatický záchvat
encefalopatie.

Stádia abusu drog

Spirála cesty do závislosti

Intoxikace drogami – diagnostické obtíže u dětí a dospívajících

Kabíček P., Černá O.

Klinika dětského a dorostového lékařství

1.LF UK Praha

Syndrom rizikového chování u dospívajících

- Abusus návykových látek (nikotin, alkohol, ilegální drogy)
- Psychosociální maladaptace (poruchy chování, záškoláctví, agresivita, suicidální tendence)
- Poruchy reprodukčního zdraví u dospívajících (časný začátek intimního života, promiskuita, STI, aborty, těhotenství dospívajících)

Epidemiologická data

Problémoví uživatelé (PU)

V ČR 1999 - incidence

Problémoví uživatelé: 2002

Celkově	75,5/100 tis
15-19 let	311,3/100 tis.
68% z nich	i.v. aplikace drog
U 16 z nich	HIV pozitivita

Epidemiologické údaje

Základní droga PU:

1. Psychostimulancia (pervitin, extáze)
2. Opiáty
3. Kanabinoidy
4. Halucinogeny

U experimentátorů převažují kanabinoidy a alkohol

Jak překonat diagnostické obtíže při intoxikaci drogami ?

- Orientace podle fyzikálního vyšetření a zařazení do toxidromů (zornice, reakce kardiovaskulárního systému, charakter psychických a neurologických projevů)
- Laboratorní vyšetření (toxikologie, glykemie, ionogram)

Obecné zásady

1. Stabilizace – dýchacích cest, ventilace, cirkulace (ABC)
2. Zařazení do typu **toxidromu** podle fyz. vyšetření
3. Redukce expozice toxinu (výplach žaludku, aktivní uhlí)
4. Individuální laboratorní vyš.: vyloučit koincidenci dalšího toxinu
5. Další podpůrná léčba

Zneužívání návykových látek (nikotin, alkohol, ilegální drogy)

Epidemiologická data :

Problémoví uživatelé:	1999	2002
Celkově	37,7/100 tis.	75,5/100 tis.
15-19 let	229,9/100 tis.	311,3/10 tis.

64...68% z nich i.v. aplikace drog

ESPAD 2003 (ČR –Csémy L.)

1995

1999

2003

Užití jakékoli ilegální drogy	22,7	34,9	43,8
Užití drogy jiné než kanabis	4,3	9,0	11,2
Jakákoli droga aplikovaná injekčně	1,0	1,4	0,6
Marihuana nebo hašiš	21,8	34,6	43,6
Opiáty (celkem včetně heroinu)	1,7	4,4	2,4
Stimulancia (amfetaminy, pervitin)	1,8	5,5	4,2
LSD nebo jiný halucinogen	2,4	5,4	5,6
Extáze	0,2	3,4	8,3
Léky s tlumivým účinkem (sedativa)	10,8	17,7	11,1
Prchavá rozpustidla	7,6	7,2	9,0
Anabolické steroidy	2,2	2,0	1,1

Mapa 1 Extáze - prevalence v posledních 12 měsících, celkem, v %

Spirála cesty do závislosti

